

Till Ålands landskapsregering

Ärende: Begäran om utlåtande gällande utkast till landskapslag om klientavgifter inom socialvården

Ålands handikappförbund r.f. (förbundet) har fått en begäran om att skriva ett utlåtande över ett utkast till en landskapslag om klientavgifter inom socialvården. Förbundets yttrandegrupp, som består av representanter från förbundet och våra 12 medlemsföreningar, har vid sitt möte 4.8.2022 diskuterat utkastet och lämnar följande utlåtande.

Till att börja med vill yttrandegruppen tacka Landskapsregeringen för möjligheten att ge våra synpunkter på lagen om klientavgifter. Även om vi ser lagen som ett steg i rätt riktning, i bland annat ett socialt hållbart Åland utgående från Hållbarhetsagendan, vill vi lyfta fram följande punkter:

Förbundet upplever att landskapsregeringens lagberedningsgrupp arbetat odemokratiskt då organisationer som representerar brukarröster i samhället och brukarna själva och i synnerhet utsatta funktionsnedsättningsgrupper – de som lagen påverkar mest inte fått vara delaktiga i lagberedningsprocessen eller i arbetsgruppen. Vi har inte erbjudits möjligheten att få ingå i någon arbetsgrupp eller blivit hörda av en arbetsgrupp. Vi har heller inte blivit informerade om att en ny lag om klientavgifter inom socialvården är i beredning. Vår känsla av exkludering och att landskapsregeringen arbetat odemokratiskt förstärks då svarstiden på utkastet är väldigt kort och att lagförslaget inte sänds på remiss. Vi har heller inte fått gehör på vår begäran om att få förtydliganden om lagen av en sakkunnig eller ansvarig tjänsteman. Detta ser vi allvarligt på då landskapsregeringen genom FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (funktionsrättskonventionen) artikel 4.3 åtar sig att i ”utformning och genomförande av lagstiftning och riktlinjer för att genomföra denna konvention och i andra beslutsfattande processer angående frågor som berör personer med funktionsnedsättning ska konventionsstaterna nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning [...] genom de organisationer som företräder dem.”

I lagen om klientavgifter inom socialvården framkommer det inte tydligt vad det är som ingår i högkostnadsskyddet. För att göra lagen tillgängligare skulle yttrandegruppen vilja se en tydlighet i vad det är för tjänster som ingår i högkostnadsskyddet. Lagar skall framföras på ett sätt att alla kan tyda lagen, vilket vi inte upplever att är fallet med klientavgiftslagen. Lagen om klientavgifter inom socialvården förefaller väldigt komplicerad och vi vill påminna landskapsregeringen om funktionsrättskonventionen artikel 9 där det tydligt står att tillgängligheter inte bara handlar om den fysiska miljön utan också om information. Samhället är inte tillgängligt för personer med funktionsnedsättningar om de inte kan ta del av informationen som berör dem.

Yttrandegruppen vill också framhäva att det är problematiskt att kräva att brukarna själva ska redovisa verifikationer på när klientavgiftstaket är nått. Många av personerna vi representerar har svårt att sköta sin egen ekonomi och därför ser vi det som diskriminerande att kräva att brukarna själva ska spara betalningsverifikationer i original och redovisa dem när klientavgiftstaket är uppnått

eller vid behov. Detta orimliga krav som sätts på brukaren anser vi att bryter mot Funktionsrättskonventionens artikel 28: "Konventionsstaterna erkänner rätten för personer med funktionsnedsättning att åtnjuta social trygghet utan diskriminering på grund av funktionsnedsättning och ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att trygga och främja att denna rätt förverkligas [...]".

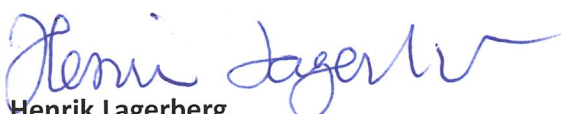
Yttrandegruppen vill vidare påminna landskapsregeringen att de är ansvariga, enligt Funktionsrättskonventionens artikel 4, att "vidta alla ändamålsenliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att ändra eller avskaffa gällande lagar, bestämmelser, sedvänjor och bruk som är diskriminerande mot personer med funktionsnedsättning". En lag som är diskriminerande mot personer med funktionsnedsättningar ska således avskaffas så fort som möjligt.

För yttrandegruppen förblir det även oklart på vilket sätt det är till brukarnas fördel att klientavgifterna kopplas ihop med det åländska konsumentprisindexet i stället för FPA:s index samtidigt som klienternas inkomster som till exempel sjukpension eller andra bidrag binds till FPA:s index. Vi känner också en oro över att den snabbt ökande inflationen på Åland kommer att öka på brukarnas kostnader då avgifterna inom socialvården är kopplade till Ålands konsumtionsprisindex medan brukarnas inkomster är kopplade till FPA:s index. Det kan betyda att brukarnas avgifter ökar mer än inkomsterna genom detta lagförslag.

Förbundet oroas av att lagstiftningsförändringarna som sker i riket just nu inte kommer att hinnas med här på Åland på grund av bristande lagstiftningskapacitet och resurser. Möjligtvis får Åland leva med en föråldrad lagstiftning och då kommer personer med funktionsnedsättning vara i en sämre juridisk ställning än motsvarande grupper i riket. Detta strider enligt vår uppfattning mot Finlands grundlag och FN:s konvention om rättigheter för personer med en funktionsnedsättning.

Ålands handikappförbund ser framemot ett fortsatt gott samarbete.

Mariehamn 29.8.2022

Henrik Lagerberg
Ordförande

Karl Wahlman
Verksamhetsledare

Ålands handikappförbund rf
Skarpansvägen 30, 22100 Mariehamn
+358 (0)18 22 360, info@handicampen.ax
www.handicampen.ax